

Ekologija, zaštita okoliša – ontološko–etički vidik – *

Milan Meštrov

Prirodoslovno–matematički fakultet, Zagreb

Sažetak

Čovjek je, zadirući u sva osnovna zbivanja, koja se odvijaju u biosferi, postao jedan od najvažnijih ekoloških čimbenika. Mijenjajući prirodu, izaziva u njoj promjene koje posredno i neposredno djeluju i na njega samoga. Njegovo je djelovanje najčešće bez poštivanja ritma zbivanja u prirodi, neusklađeno s njom, uništavajuće za život, ekosustave i biosferu u cijelosti. Razvoj tehnike i tehnologije postavio je pred čovjeka važno pitanje kako obraniti prirodu i sebe samoga od negativnih posljedica tehničkog i tehnološkog napretka.

Ljudsko djelovanje redovito ovisi o »biti« čovjeka, a ne samo »činiti« ili »imati«. Nijedna akcija neće donijeti trajan uspjeh bez etičke svijesti i savijesti, stoga je uzaludno tražiti rješenja samo izvan moralne sfere. Čovjek je odgovoran i za sva nerazumna bića na zemlji, mora živjeti i djelovati u skladu s prirodom i njezinim zakonima, nema moralno pravo učiniti sve ono što mu je fizički moguće, a profit ne može biti jedini cilj gospodarstva.

Ne samo da naš, i budući naraštaji imaju pravo na život, mi im ga ne smijemo uskratiti. O tim obvezama moraju brinuti sve države, sva društva i sva zakonodavstva (nacionalna i internacionalna).

Sve što je izloženo u ovom referatu potkrijepljeno je stavovima u publiciranim tekstovima drugih autora i u nekim mojima, a odraz su osobnog razmišljanja i opredjeljenja o izloženim problemima.

Ključne riječi: ekosustav, etika, moral, odgovornost, tehnički napredak, zaštita okoliša

U prethodnih nekoliko decenija brzo se širi i produbljuje sadržaj ekologije. Taj termin, uostalom kao i u drugim znanostima, s vremenom stječe različita značenja. Važno je uočiti koja se pitanja ekologiji danas postavljaju i kako ih se pokušava rješavati, te dokle seže domet ekologije kao znanosti u užem smislu riječi (*sensu stricto*) u okvirima prirodnih znanosti, te u širem smislu riječi (*sensu lato*) tehnike i tehnoloških te društvenih znanosti.

Ako je filozofiji zadatak da svekoliku stvarnost domisli u odnosu prema cjelini, tada se pitanja, koja se današnjem čovjeku postavljaju u vezi suvremenog snažnog razvoja tehnike i tehnologije te pretjerano konzumističkog pristupa prirodi, tiču i temeljnih filozofskih pitanja, posebno s ontološko–etičkih vidika.

Potreba je čovjeka da poveća materijalna bogatstva i da učvrsti svoj život sa stalnim nastojanjem da »gospodari« prirodom ali pritom pred njim stoji zahtjev da svojim

* Rad se temelji na autorovu izlaganju na hrvatsko–njemačkom simpoziju Goethe–Instituta Zagreb i časopisa »Socijalna ekologija« *Ekološki izazovi modernom društvu*, održanom 25. i 26. travnja 1996. godine u Goethe–Institutu u Zagrebu.

